

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
delna izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/II

Telefon: uredništva: dnevna služba
2050 — nočna 2048, 2049 in 2050

SLOVENE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate:
Saraievo št. 7565,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Kam?

Letošnji Božič bo vse kaj drugega ko vesel. Svetovna gospodarska kriza se vleče naprej in vsobenega znamenja ni, da bi ponehala ali se vsaj ublažila, čeprav razni preroki, ki skušajo prevratiti sebe in svet, od časa do časa oznanjujejo izboljšanje. Tudi brezštevilne gospodarske in politične konference, ki označujejo leto 1931 in bodo izpolnjevale tudi celo prihodnje leto, niso imele do sedaj nobenega realnega rezultata.

Zelo značilno je, da ni niti enega državnika niti politika ali gospodarskega človeka, ki ne bi bil prepričan, da sta eden glavnih vzrokov gospodarske krize sveta dotedanji način in višina nemških reparacij in pa dolgov, ki so jih napravile evropske države med vojno v Ameriki — na drugi strani pa nobena država ni pripravljena storiti kakšnih odločilnih in odločilnih ukrepov, ki bi ta dva problema spravili iz sveta. Tisti, ki smatrajo kot edino in najboljšo rešitev radikalno črtanje tako nemških reparacij kakor vojnih dolgov Evrope v Ameriki, delajo račun brez Francije in Amerike, ker bi taka rešitev brez dvoma pomenila tak prevrat v gospodarskem stanju obeh držav, da bi bila svetovna kriza na ta način le še brezprimerno povečana, ne glede na usodepolne politične posledice take rešitve. Realno je samo bodisi podaljšanje enoletnega moratorija za nemške reparacije ali pa znižanje reparacijskih dajatev in vzporedno temu odgovarjajoče znižanje vojnih dolgov, ki jih imata predvsem Anglija in Francija v Ameriki. Drug problem pa je zopet ta, ali naj se reparacije znižajo oziroma preuredijo trajno ali pa samo začasno, dokler si Nemčija gospodarsko ne opomore. In poslednje vprašanje je to, ali naj imajo prednost reparacijski dolgov Nemčije ali pa njeni privatni dolgov v Ameriki in Angliji. Kakor vidimo, cela vrsta vprašanj, od katerih je eno težje od drugega in glede katerih med prizadetimi državami do danes ni doseženo prav nobeno soglasje.

Te dni je razpravljal ameriški kongres o moratoriju, ki je po Hooverjevi inicijativi bil dovoljen Nemčiji, da se ji da gospodarski oddih, tako da bi poleg tem lažje zadržali velikim obveznostim, ki jih ima v Ameriki in v Angliji, kojih finančniki so Nemčiji posodili ogromne milijarde, katere sedaj tam zamrzujejo. Kongres je sicer moratorij odobril, ničesar pa neče ališati o tem, da bi se črtali dolgov, ki jih imata Anglija in Francija v Ameriki. Pa tudi o znižanju vojnih dolgov Amerikanci nečejo ničesar ališati, kakor jim je tudi zelo nesimpatična misel, da bi se nemški moratorij podaljšal.

Cepprav je to stališče Amerikancev nesposmetno, ker bo Amerika zašla le v še večje težave, ako ne bo upoštevala gospodarskega položaja Evrope, je vendarle popolnoma razumljivo, zakaj Amerikanci se nahajajo v taki gospodarski stiski, da ne morejo pogrešati plačila vsot, katere so jim dolžne evropske države, ki ta plačila seveda dobivajo iz nemških reparacij. Amerikanci bi sicer bili pripravljeni privoliti v znižanje obrovov, ki jih mora vplačevati Anglija, ker je to breme danes na vsak način nepravilno, ko mora Anglija ameriški dolg odplačevati v zlatih dolarjih, medtem ko je lunt zelo padele, nikakor pa se Amerikanci ne morejo sporazumeti s Francijo. Amerikanci zahtevajo, da Francija privoli v znižanje nemških reparacij in odpadajoči znesek v svojem budžetu prišteje s tem, da zniža izdatke za svojo armado. Na to pa po pravici odgovarja Francija, da je znižanje nemških reparacij mogoče le, če se Amerika odpove odgovarjajočemu delu odplačil, katere je dolžna Ameriki Francija. Ker zopet Amerikanci v to nočejo privoliti, se pri tej točki vsaka debata ustavi. Francija sploh noče ničesar ališati o novi ureditvi reparacijskega vprašanja, ki naj bi pomenila definitivum, ampak smatra kot definitivum takozvani Youngov načrt, ki naj se samo z ozirom na sedanjí položaj v Nemčiji primerno modifizira, in sicer samo za toliko časa, dokler se Nemčija ne izkoplje iz svoje sedanjeg gospodarske krize. Francija je sicer pripravljena Nemčiji pomagati s posojili kakor tudi privoliti v podaljšanje sedanjega moratorija, toda tudi to smatra za mogoče samo, če se obenem primerno znižajo francoske dajatve Ameriki, oziroma če se vprašanje mednarodnih dolgov temeljito revidira. Tudi je za Francijo nespremenljiva dogma, da imajo reparacijski dolgov prednost pred privatnimi dolgov, ki jih imajo Nemci na kratek rok v Ameriki in Angliji.

Medtem pa zboruje v Baslu konferenca pri Mednarodni reparacijski banki, ki preiskuje, dali je Nemčija v stanu plačevati naprej svoje reparacije ali ne. Razume se, da so Nemci prišli na to konferenco oboroženi z velikim statističnim materialom, ki naj dokazuje vprav katastrofalno stanje nemških financ in nezmožnost gospodarskega položaja nemškega ljudstva, kojega ogromne žrtve so vsakomur takoj jasne, če pomisli dalekosečnost zadnjih Brüningovih zaslinih naredb. Najlažji argument Nemcev pa je ta, da evropske države ne morejo od Nemčije zahtevati nadaljnega plačevanja vojne odškodnine, ako obenem zapirajo svoje trge nemškemu blagu, kakor se to dejansko godi. Nemci dokazujejo, da je treba vprašanje nemške vojne odškodnine rešiti vnovič in popolnoma definitivno, zakaj če bo Nemčija gospodarsko popolnoma izčrpana, potem bo nemški budžet za leto 1932-33 padele tako nizko, da se vsota za odplačevanje nadaljnjih reparacij ne bo mogla iz nobenega naslova prištetiti. Oni ponavljajo argument dr. Brüninga: »V trenutku, ko Nemčija ne bo dobila ničesar več na posodo, medtem ko mora reparacije plačati iz prebitka svoje produkcije, bodo reparacijske dajatve ali prevrnile celokupno svetovno gospodarstvo ali pa se bo izkazala nemogućnost nadaljnega plačevanja odškodnine. Evropa se mora odločiti: ali nam dovoli naše blago izvažati, potem lahko pomagamo — ali pa se nam otežuje in onemogoči

Fred zaključkom pogajanj v Baslu

Reparacijska konferenca v januarju

Berlin, 17. dec. Položaj Brüningove vlade se je na znotraj utrdil, ker so se socialni demokrati izrekli proti sklicanju državnega zbora; proti sklicanju so se izjavili tudi konservativci in kmetijska ljudska zveza, medtem ko so glasovali za sklicanje narodni socialisti, nemški nacionalci in komunisti. Brüningu ni tako treba stopiti pred državni zbor, ki bi lahko spričo nezanesljivosti ljudske stranke izzval padec njegove vlade. Dočim je položaj vlade na znotraj utrjen in se je javno mnenje polagoma sprijaznilo s trdimi določbami zasiline odredbe, se zdaj obrača pozornost vse Nemčije v Basl, kjer člani posvetovalnega odbora Banke za mednarodna izplačila pripravljajo svoja poročila o finančnem in gospodarskem položaju Nemčije. V zadnjem času žene vse časopise tako hudo gonjo proti reparacijam in zahteva ne samo odložitve temveč kratkoročno črtanje vojne odškodnine. Ta časopisna kampanja ima očitno namen na eni strani obrniti pozornost nemške javnosti od notranjih skrbi in zvaliti odgovornost za sedanjí težki položaj na inozemstvo, na drugi strani pa vplivati na Francijo in druge države, da

bi vprašanje reparacij opustile. Značilno je, da so se zdaj tudi strokovne organizacije izrekle za popolno črtanje reparacij in zahtevajo, da Nemčija sploh nič več ne plača. Moratorij ne zadostuje več, temveč razveljaviti je treba ves Youngov načrt. Kakor vselej, je vsa ost borbe proti reparacijam naperjena proti Franciji.

Takšno je razpoloženje v Nemčiji v času zadnjih sej posvetovalnega odbora v Baslu. Nemško javno mnenje gre vedno dalje v svojih zahtevah, ker so vprav baselska pogajanja pokazala, da podpirajo Nemčijo proti Franciji ne samo Angleži temveč tudi Holanci, Švicarji in Švedi. Poročila iz Basla pravijo, da bo posvetovalni odbor končal svoje delo bržkone še pred Božičem in da se bo mednarodna reparacijska konferenca, ki se je bodo udeležili direktni predstavniki vlad, sklicala že okoli 15. januarja. Ni še gotovo, kje se bo ta konferenca vršila. Nemcem bi bilo zelo neprijetno, ako bi se izbral za sedež konference Pariz, ker se boje, da bi pariško politično obsežje ne bilo njim ugodno. Dobrih 8 dni pred sestankom reparacijske konference se bo sestel

upravni odbor Banke za mednarodna izplačila, ki bo proučil poročila posvetovalnega odbora o plačilni zmožnosti Nemčije.

Pariz, 17. dec. tg. »Journal« poroča, da je koncem tekočega tedna ali najpozneje začetkom prihodnjega tedna pričakovati poročil baselskih strokovnjakov. Havas poroča, da so v Baslu skoro soglasnega mnenja, da Nemčija finančno ni zmožna plačati v bodočnosti več, kakor nektrita plačila. Kakor javlja »Petit Parisien«, smatrajo angleški in nevtralni delegati, da Nemčiji sploh ni mogoče nobeno nadaljnje plačevanje reparacij. Razprave pa se bodo najbrže čez praznike prekinile in se bodo potem ponovno začele obenem z mednarodno reparacijsko konferenco.

Pariz, 17. dec. tg. Kakor poroča agentura Havas, se bo danes v glavnih mestih interesiranih držav notificiralo angleško stališče v vprašanju reparacij in kratkoročnih dolgov. »Petit Parisien« pravi, da bo Anglija zahtevala prednost privatnih dolgov pred reparacijami, da pa bo privolila v to, da o tem odloči konferenca strokovnjakov v Baslu in reparacijska konferenca.

Češko - avstrijsko - madjarska podonavska zveza

Belgrad, 17. dec. 1. Iz Budimpešte poročajo, da je »Magyar Ujság« objavil nepričakovane vesti, da se vršijo razgovori med bivšim zunanjim ministrom dr. Grazom in dr. Benešem neposredni razgovori. Razgovori so do sedaj še tajni in je to prva vest, ki je prišla v javnost. Dr. Graz je baje pojasnil dr. Benešu, kakšno stališče zavzema Madžarska v vprašanju gospodarskega zblizanja med Madžarsko in Čehoslovako, katerima bi se eventualno prištelila tudi Avstrija. Dr. Beneš je baje odgovoril madžarskemu državniku, da načelno pristane na načrt, katerega mu je predložil dr. Graz. V diplomatskih krogih se je sicer že dalje časa

govorilo, da se dr. Beneš trudi, da s pomočjo raznih prijateljev, ki jih ima pri Zvezi Narodov, posebno pa s pomočjo bivšega madžarskega ministra dr. Hantosa, doseže, da bi se začela neposredna pogajanja med obema državama, oziroma med tremi državami za uresničitev davnega načrta o gospodarski ednici v Podonavju, ki naj bi zavzela mesto razpadle Avstro-Ogrske. Ako so vesti madžarskih listov resnične, in tukaj se ne navaja noben dokaz za to, da niso, potem stopimo z novim letom v popolnoma novo fazo političnega razvoja srednje in vzhodne Evrope.

Posojilo ali moratorij na Madjarskem?

Pariz, 17. dec. AA. Havas poroča iz Basla, da je bil po poročilu iz krogov mednarodne reparacijske banke podaljšan kredit, ki ga je bila podelila mednarodna reparacijska banka v znesku 20 milijonov dolarjev madžarski narodni banki in drugim narodnim bankam v centralni Evropi.

London, 17. dec. tg. »Daily Herald« poroča, da bo Madžarska začetkom januarja proglasila moratorij. Plačila za inozemske dolgove se ne bodo ustavila, temveč izplačevala samo v mad-

jarski valuti. Madžarska je že dosegla, da se je njen eksport zvišal, uvoz pa zmanjšal.

Budimpešta, 17. dec. Z. Iz poslužbenih krogov poročajo, da so končana pogajanja med ameriško International Dell Company in angleško skupino Marconi Cable. Družbi bosta dali Madžarski posojilo pod pogojem, da jima izroči telefon in brzojav v najem. Madžarska bo dobila 800 milijonov pengöev posojila.

Premestitve

Belgrad, 17. dec. 1. Premesčeni so k mornarici: V adjutantski oddelk kapetan korvete Pleiweiss Mirko, na službo v mornariško poveljstvo poročnik vojne ladje I. reda Oskar Jeglič, v nadzorno gradbeno komisijo v Kraljevici inženjeri poročnik Milan Pulki za komandirja orožniške čete v Murski Soboti je postavljen orožniški kapetan I. razreda Milan Kovinčić. Za komandirja kraljske čete dravskega orožniškega polka je imenovan orožniški major Mihajlo Pavlovič. Za vršilca dolžnosti prizrenske čete je imenovan orožniški kapetan II. razreda Vencislav Pregelj. V zračno letalstvo sta prevedena pošadijaki podporočnik Oton Cep in artiljerijski podporočnik Vladimir Ferenčina.

Avstrija noče naše živine

Dunaj, 17. dec. AA. Korbiro poroča: Uradni list objavlja sporočilo zveznega avstrijskega ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo, v katerem ministrstvo z ozirom na sedanje stanje razširjenosti živinske bolezni smrčkovosti v poedinih krajih Jugoslavije pravi, da je do nadaljnje navedbe prepovedan uvoz enokopitarjev v Avstrijo iz onih krajev Jugoslavije, kjer razsaja omenjena živinska bolezen.

Odredbe proti hišnim posestnikom

Belgrad, 17. dec. 1. Iz Bukarešte poročajo, da je bil v romunskem senatu predložen zakon, ki predpisuje takojšnje znižanje stanarine za 20%. Ako bi lastniki hiš ne pristali na to znižanje, bodo vse dosedanje stanovanjske pogodbe avtomatično razveljavljene in država bo predpisala nov zakon z znižanimi stanarinami. Zakon predvideva tudi kazno in denarno kazen za trmaste posestniki hiš.

eksport, potem ne more pričakovati plačevanja naših dolgov.

Ker moratorij Nemčije za privatne dolgove izteče februarja 1932, bo Evropa hočeš nočeš morala najti kakšno rešitev tega vprašanja. Kdor pozna breznačelnost in brezsmiselnost evropske politike, ki jo vodi golli kratkovidni egoizem, se ne bo čudil, če tudi ta rešitev ne bo končna in temeljita.

Redukcija kulture

Berlin, 17. dec. tg. Pruska vlada bo prihodnje dni izdala nujno odredbo, s katero bo med drugim radi neugodnega finančnega položaja pruske države zaprta več kulturnih zavodov. Tako bo zaprta državna gledališča v Wiesbadnu in Kasselu ter Schillerjevo gledališče v Berlinu. Morda bodo dali Wiesbadnu in Kasselu možnost, da bosta v lastni režiji nadaljevala predstave s tem, da jima bo vlada dala podpore. Ukinjene bodo nadalje vse umetniške akademije razen berlinske in düsseldorfске. V Königsbergu bodo umetniško akademijo združili z umetno obrtno šolo.

Kriza italijanskega izvoza

Rim, 17. dec. AA. Tu se je vršil velik shod italijanskih uvoznih in izvoznih (vrk, ki ga je sklicala trgovska zveza. Shoda so se udeležili zastopniki ministrstva, korporacij in drugih zainteresiranih društev. Konferenca je sprejela resolucijo, ki pravi, da je italijanski izvoz zaradi padca funta in jena zašel v velike težkoče, in predlaga, naj se italijanski izvozniki organizirajo in pospešijo izvoz z vsemi modernimi tehničnimi in gospodarskimi sredstvi.

Odlikovanje katoliškega časnikarja

Berlin, 17. dec. Nadškof Schreiber je izročil znanemu katoliškemu časnikarju I. Kraussu red viteza Gregorja Velikega, ki mu ga je podelil svet oče v znak priznanja za njegovo trudopolno delo.

Pariz, 17. dec. AA. Upravni odbor uredništva »Tempsac« je imenoval danes Jacquesa Gastenela in Emila Mireaoja za direktorja uredništva »Tempsac«.

Požar v Belgradu

Belgrad, 17. dec. 1. Snoči je zgorel v sredini mesta mlin s skladiščem bratov Popović. Škoda znaša 13 milijonov dinarjev. Ogenj je v mestu povzročil veliko paniko, ker so se bali, da se razširi na sosednja poslopja in ulice.

Dunajska vremenska napoved: Hladno vreme, različno oblačno, v nekaterih krajih snežni metež.

Zagrebska vremenska napoved: Jasno z malimi oblaki, noči hladne.

Proslava kraljevega rojstnega dne

Belgrad, 17. decembra. 1. Kraljev rojstni dan so praznovali v prestolnici nadvse svečano. V katoliški cerkvi v Krunski ulici je daroval pontifikalno sveto mašo belgradski nadškof dr. Rodić ob asistenci kanonikov stolnega kapitlja. Cerkev je bila nabito polna vernikov. Kralja je zastopal divizijski general Pavel Pavlovič, za vlado so se udeležili službe božje minister pravde dr. Kojić in ministra brez portfelja Ivan Paleček ter Pavel Matić. Nadalje so prisostvovali sv. maši apostolski nuncij Pelegrinetti z msgr. Pacinijem, bivši minister dr. Alaupović, član glav. kontrole dr. Schmidt, načelnik pravosodnega ministrstva dr. Kitič, zastopnik zunanjega ministra dr. Perne, drž. svetnik dr. Bačić, veliko število zastopnikov drugih ministrstev in izredno veliko število višjega in nižjega častništva. Diplomatski zbor se je udeležil bogoslužja v Saborni cerkvi, kjer je imel službo božjo patrijarh Varnava. Kralja je zastopal njegov prvi adjutant general Ječmenič. Službi božji je prisostvoval celokupna kraljeva vlada in vsa generaliteta.

V Pragi

Praga, 17. decembra. AA. ČTK poroča, da priobčujejo skoro vsi listi pozdravne članke o kralju Aleksandru in njegovem rojstnem dnevu. Mnogi članki so kraški z vladarjevo sliko. Listi pravijo, da spada jugoslovanski kralj Aleksander med najpopularnejše evropske vladarje.

V Atenah

Atene, 17. decembra. AA. Snoči je grško-jugoslovanska liga v Atenah priredila svečanost v čast rojstnega dneva Nj. Vel. kralja Aleksandra. Svečanost se je vršila v največji atenski dvorani »Pantheon«. Z grške strani so ji prisostvovali vsi člani lige in številni meščani, ki so popolnoma napolnili dvorano. Med uglednimi grškimi osebnostmi je bil zastopnik ministra za zunanje zadeve, grški poslanik v Belgradu Melas, podpredsednik parlamenta Argiropoulos ter predstavniki prosvetnih društev. Dalje so slavnosti prisostvovali jugoslovanski poslanik v Atenah Boško Hristić z gospo, osebo jugoslovanskega poslanstva ter celokupna jugoslovanska kolonija v Atenah in Pireju.

Slavnostni večer je otvoril bivši minister in predsednik lige Konfinas, ki je naglasil, da grško-jugoslovanska liga proslavlja istočasno z rojstnim dnem kralja Aleksandra tudi narodni praznik prijateljskega jugoslovanskega naroda. — Predsedniku grško-jugoslovanske lige je odgovoril jugoslovanski poslanik Boško Hristić.

Nato je imel svoje predavanje zgodovinar Kandiloros, ki je govoril o grško-srbskih odnosih za časa turške vlade ter v prejšnji dobi. — Grško-jugoslovanski večer je napravil na vse prisotne globok vtis.

Šopki cvetlic v Parizu

Pariz, 17. dec. AA. »Figaro« komentira obisk jugoslovanskega kralja Aleksandra v Parizu ter pravi, da je jugoslovanski kralj ne samo velik strateg, temveč tudi velik državnik, ki je znal za časa miru pokazati isto toliko ljubezen za svojo zemljo, kolikor je znal biti junak na bojnem polju. List nato v lepih besedah čeni pozornost jugoslovanske kraljevske rodine, ki je sklenila praznovati rojstni dan kralja Aleksandra v Parizu, vodeč pri tem računa o prijateljskih zvezah med jugoslovanskim in francoskim narodom.

Pariz, 17. dec. AA. Agencija Havas poroča, da so predsednik republike Doumer, minister za zunanje zadeve Briand in pariški župan Latour o priliki prihoda jugoslovanskih suverenov v Pariz, poslali divne šopke cvetlic v hotel, kjer sta se nastanila jugoslovanski kralj in kraljica.

Sportne tekme

Zagreb, 17. dec. Gradec: Zagreb 5:4 (2:2). Belgrad, 17. dec. Z. Jugoslavija: Ferenčvaros 3:1 (1:0).

Niš, 17. dec. Z. Reprezentanca Budimpešte: reprezentanca Niša 5:2 (2:0).

Sabac, 17. dec. Z. Wacker: Mačve 4:0 (1:0).

Osijek, 17. dec. Z. Gradjanski: reprezentanca II. razreda 7:0 (2:0).

F. J.:

Tudi rešitev gospodarske krize je eminentno pravno-versko vprašanje

I.

V koledarju Družbe sv. Mohorja za 1. 1932 (str. 79—83) nam je narodni ekonom, vseučiliški profesor g. dr. Gosar pojasnil zadnji vzrok sodobne gospodarske krize. Med drugim piše: »...Tisti, ki določajo pravce vsemu gospodarskemu življenju, tisti, ki odredajo koliko in kakšno blago se proizvaja, niso producenti, kapitalistični podjetniki, marveč so to v prvi vrsti odjemalci, ki po različnem blagu povprašujejo ter plačujejo zanj dovolj visoko ceno. Tu je glavni izvor nerada v modernem gospodarskem življenju, tu tiči pravi vzrok, da proizvajamo silne množine najrazličnejšega luksuznega blaga (več za naše razmere je pisal isti pisatelj v Casu 1929-30, str. 65 in nastl.), ko tisočim in milijonom ljudi primanjkuje najnavadnejših in najnujnejših potrebščin.

Sicer je res, da kapitalistični podjetniki mnogokrat širijo z vsemi možnimi reklamnimi sredstvi nepotrebno luksuzno blago med ljudi ter jih zavarajo k temu, da ga kupujejo. Toda končno velja vendarle, da ne more podjetnik nobenega blaga ljudem vsiliti ter jih primorati, da bi ga kupili. Reklama, s katero kapitalistični podjetniki iščejo odjemalce za svoje blago, je, in če hoče biti uspešna, mora biti prilagojena željam, težnjam in sredstvom ljudi, ki jih hoče pridobiti. Zato je kljub vsemu vendarle res, da so končno le odjemalci, le konzumenti tisti, ki določajo, koliko in kakšno blago se za trg proizvaja. To se pravi, če danes v tem pogledu ni pravega reda, potem je to zaradi tega tako, ker ljudje trošijo svoj denar za različno manj vredno in nepotrebno blago.

Z drugo besedo: Krivci današnje gospodarske mizerije pravzaprav niso nazadnje kapitalisti, ampak mi sami konzumenti, če preko mere trošimo... Zakaj, če trošijo nekateri stotine in milijone za nepotrebni luksuz, potem preostane vsem drugim prav toliko manj denarja in s tem toliko manj vseh drugih sredstev za najbolj nujne in važne življenjske namene in potrebe. Tako je v zasebnem in v javnem n. pr. občinskem in državnem gospodarstvu, tako je končno tudi v takozvanem narodnem in v obče vsem družabnem gospodarskem življenju.

II.

Do tu torej segajo vgotovitve narodnega ekonomia o sodobni gospodarski krizi; od tu dalje jih pa lahko izvajata tudi pedagog.

Ekonom namreč trdi: »Trebja je manj trošiti, treba je varčevati, treba se je omejiti.«

Pedagog pa bo dostavil: »Omejiti se bo pa znal edino tisti, ki si bo znal odreči, samega sebe premagati, sebe zatajiti.«

To pa je tisto, česar današnje človeštvo ne pozna.

Sebe premagati zna le tisti, ki ima močno voljo, ki je krepak značaj. Uprav značajnih ljudi z močno voljo pa današnjemu svetu manjka. Svobodni miselnici francoski pedagog Julij Payot je že pred par desetletji tožil, da je »korenina mladane vse naše nesreče slabost naše volje. Drug Francoz, filozof in zdravnik Pavel Emil Levy je ob istem času soglašal z njim rekoč: »slabost volje je velika bolezen našega časa.« In odkod ta slabost volje? Payot in Levy se ujemata v tem, da je po četrtek te bolezni naše dobe »velika kriza« ob koncu 18. stoletja. Do takrat je gospodovala nad duhovni religija in avtoriteta. Ob koncu 18. stoletja pa so proglasili voljo za avtonomno moč, za suvereno zmocnost. Nikogar ni več, ki bi se mu morali pokoriti, nikogar, ki bi nam smel ukazovati. Nihče pa nas tudi ne vzgaja, da bi se pokorili sami sebi in da bi sami sebi ukazovali. To je vzrok veliki bolezni, slabosti naše volje.

In žal! Da so napačna načela o avtonomnosti volje in suverenosti individualnost prišla tudi v novodobno vzgojvalnico, v šolsko sobo. Eden izmed najbolj čislanih pedagogov naše dobe toži o moderni šoli: »Šola bi morala mladega človeka vzgajati, da bi v njem višje dušne moči gospodovale nad nižjimi nagoni. V resnici se trudi šola skoraj samo za to, da bi duh mladega človeka obvladal nezmerno obsežno učno stvarino. Kako žalostno je videti takega človeka, ko se poslovi od šole in stopi v življenje. V šoli si je osvojil vse formule in spretnosti, ki bo z njimi krotil divje sile v prirodi. Proti elementarnim silam v svoji duši pa je brez formule in brez moči. To je veliki greh moderne kulture, da je v svojem bistvu samo tehnična kultura.« (Fr. W. Foerster, Jugendlehre, Berlin 1906, Einleitung 1. 10.)

Več nauka in vzgoje k odpovedi torej tudi v šoli, pa bo zrastle nov rod, ki si bo znal lajšati gospodarsko krizo. V komer je močno hlepenje po telesnem ugodju, pa tega hlepenja ne kroti, bo kmalu suženj poltenosti, mehkočuten samo zase, trd, neumljen, tudi grozovit do drugih. Če pa v njem volja gospoduje nad čutnostjo, je upravi ta velika občutljivost za slast in bolečino najbolj pomočnik ljubezni do bližnjega. Zato ne mehkujati mladine. Ne ji vsega dovoliti. Ne je voditi v gledališče in kinematograf, ne v koncertni dvorano in na plesišče, ampak v lepo božjo naravo vodimo mladino. Jutranje sonce, ptice v gozdu — to so stvari, ki naj jih mladina spozna, ljubi in se jim divi!

III.

»Trebja se je omejiti,« poudarja narodni ekonom, »pa bo rešena gospodarska kriza.«

»Omejiti se bo pa znal le tisti, ki se bo znal premagati,« dostavlja pedagog.

Tu pa smemo pripustiti k besedi tudi katoliškega duhovnika, ki bo govoril: »Redek bo, ki bi se znal v pravi in zadostni meri premagovati, če mu ne pomoremo k temu z nadnaravnimi pripomočki svetle vere.«

Človek ni tak, kakršnega nam riše naturalizem in humanizem: ves dober, plemenit, ki ga treba samo čuvati kvarnega zunanjega vpliva, pa sam iz sebe zraste in se razvija v čist, dovršen značaj. Resnica je, da je v nas že od rojstva neka disharmonija, neki nered. Poleg plemenitega, visokega hrepenenja človeške narave je v nas nizko toženo; poleg blage volje so v nas nagoni, ki nas vlečejo navzdol. Odkod to, nam pove naša sveta vera. Naturalisti, ki se upirajo dogmi o izvornem grehu, ne morejo ubežati veliki zmoti o

Zaleski o zunanji politiki Poljske

Proti reviziji mirovni pogodbe — Pogajanja z Rusijo

Varšava, 17. dec. tg. V senatovem zunanjem odboru je imel danes zunanji minister Zaleski obširno poročilo o svojem delovanju. Pri tem je polemiziral proti raznim instancam Zveze narodov, haškega tribunala in raznim sosedam Poljske. Začetel je z načelno izjavo, da hoče poljska zunanja politika ohraniti mir na podlagi obstoječih pogodb. Odnosaji z Gdanskim so se v zadnjem času zelo poslabšali. Krivi so temu nacionalisti s svojim vplivom v sedanjem gdanskem senatu. V manjšinskem vprašanju bi bilo najbolje, če bi se pritožbe manjšin obravnavale kot notranji problem držav. To bi odgovarjalo tudi prvotnim namenom manjšinskih pogodb iz leta 1919. Ko je govoril o odnosih Poljske z zavezniki, je Zaleski naštel nekatere gospodarske pritožbe proti

Franciji, katere uvozne prepovedi so zelo oškodovale poljski izvoz. Zelo toplo je pri tem govoril o odnosih z Romunijo. Naglašal je, da poljsko-romunska zvezna pogodba, ki je bila podaljšana do 5. januarja, določa vzajemno podporo vseh interesov obeh držav. Naglašal je tudi, da je v zadnjem času bil s posameznimi pogodbami odnošaj med obema državama še bolj uvrščen. Predsedniku češkoslovaške republike Masaryku je Zaleski z ozirom na drugačne trditve potrdil, da je prijatelj mirovnih pogodb. Kar pa se tiče Nemčije, je Zaleski izjavil, da do sedaj na žalost še ni bilo mogoče doseči normalizacije odnosov z Nemčijo. Dejstvo, da Nemčija še ni ratificirala trgovinske pogodbe, kaže, da zaenkrat še ni pričakovati tesnejšega sodelovanja med obema državama. Opazilo se je, da se je Zaleski nenavadno

kratko izjavil o vprašanju pogodbe nenapadanja med Poljsko in Rusijo. Rekel je samo, da pogajanja v Moskvi potekajo normalno. Tudi o svojem potu v London se je Zaleski izrazil zelo lakonično. Izrekel je samo upanje, da so njegovi razgovori s sirom Johnom Simonsom in drugimi angleškimi državniki pripomogli k temu, da se bo Anglija bolj orientirala o Poljski. Potem je še kratko izjavil svoje mnenje o gospodarskih odnosih Poljske z državami južno in jugovzhodne Evrope, katere presoja zelo optimistično, na koncu pa se je pritožil proti antipoljski propagandi, ki se opaža sedaj po vsem svetu. Proti tej propagandi se ne more braniti poljska diplomacija sama, temveč ji mora pomagati vsa poljska javnost.

Študenti gospodarji Kitaja

Vlada brez avtoritete — Krmilo države prevzamejo Kanfonci?

London, 17. dec. Korespondenti angleških listov, ki bivajo na Kitajskem, poročajo, da je med inozemci, ki imajo na Kitajskem trgovine, zavladala prava panika. Mnogo tovarni in bank je zaprtih. Nova kitajska vlada nima absolutno nobene moči in avtoritete. Začasni predsednik Linčen se trudi, da bi sestavil vlado in se zlasti prizadeva, da bi ohranil ministra Wellingtona Kooa, ki pa o tem noče ničesar slišati. Tudi vsi ostali ministri bivše Čankajšekove vlade vztrajajo na demisiiji.

Medtem vladajo v Nankingu, Pekingu in Šangaju dijaki, ki so napadli razna javna poslopja in tudi več redakcij listov. V Šansiju je guverner pred dijaki pobegnil.

Anarhijo v Nankingu so kitajske čete v južni Mandžuriji uporabile v to, da so napadle več japonskih postojank ob južnomandžurski železnici. Toda hitra japonska protiofenziva je to namero prestregla. Ker se maršal Čanšulijana sedaj iz Mandžurije umika za Veliki zid, se je bati novih dijaških demonstracij, kar bo seveda anarhijo samo povečalo.

Kitajski nacionalisti upajo izboljšanja položaja, ko bodo prišli v Nanking člani kantonske vlade. Kitajski nacionalisti so prepričani, da se bo potem posrečilo ustanoviti enotno kitajsko vlado v Nankingu.

Komisija prihaja...

Pariz, 17. decembra. AA. Jutri se bo sestel ministerijski svet, ki bo določil, kdo naj zastopa Francijo v anketni komisiji v Mandžuriji. Zunanje ministstvo je za generala Deserrignya, lyonskega guvernerja. Vojno ministstvo pa predlaga druge zastopnike in naveda zlasti generala Degoutta. Ministerijski svet bo na svoji jutrišnji seji izbral enega teh kandidatov.

Italijanski delegat v tej anketni komisiji bo g. Schanzer. Nemčijo bo v tej komisiji zastopal g. Schnee, bivši guverner nemške Vzhodne Afrike. Angleška vlada bo svojega delegata imenovala šele jutri. Njen delegat bo iz pravnih krogov. Združene države pa bodo imenovala kot svojega zastopnika bodisi svojega bivšega poslanika na Kitajskem g. Macmurrayja ali pa znanega jurista Macmillana.

London, 17. dec. ž. Po angleških vesteh pripravlja Japonska popolnoma novo stanje v Mandžuriji, in sicer bo to stanje nastopilo še prej, preden pride preiskovalna komisija Zveze Narodov v Mandžurijo. V Mandžuriji hočejo Japonci ustanoviti mandžursko specialno vlado s Čanšulijanom na čelu. V tem slučaju bo komisija Zveze Narodov sploh nepotrebna.

Japonska odposlala zopet eno brigado

Tokio, 17. dec. Gospodarsko razburjenje, ki je nastopilo zaradi ukinitve zlatega standarda, se je

Dajte dela in kruha

Budimpešta, 17. dec. tg. Danes so večje in manjše skupine brezposelnih v raznih delih mesta prirejale demonstracije. Policija je bila pripravljena in je demonstrante povsod razpršila. Prijela je 283 večinoma mladih fantov, pri katerih je našla kamenje in železo.

Pariz, 17. dec. tg. V Lille-u je večeraj 400 industrijskecev v severni Franciji sklenilo, da bodo ob koncu leta zaprli svoje tovarne. S tem bi se število brezposelnih zvišalo za več kot 100.000. Kot vzrok navajajo, da država letošnjega obroka za

človeku, kakršen je v resnici sedaj. Po pravici je rekel filozof Blaise Pascal: izvorni greh je skrivnost, ki je ne bomo nikoli do konca razumeli; a še večja skrivnost je človek, če ni izvirnega greha.

Če poslušamo pedagoge naturaliste, kako govorijo o vzgoji volje, bi bilo za čudo lahko, dobiti močno, krepko voljo. Vzgojna sredstva, ki jih nam nudi krščanstvo, oholo prezirajo; priporočajo pa telesne vaje, gimnastiko dihanja, večbanje mišic, pametno prehranitev, koncentracijo duha, altruistične meditacije, slednjijo tudi kurz v hipnotizmu, — in mlad človek si bo osvojil energijo, s katero bo obvladal sebe in ves svet krog sebe. Tako modrujejo. In mlad človek, ki po teh vzgojnih naukih vadi mišice in krepko diha in racionalno uživa jed in pijačo in v knjigah čita, kako je treba biti kreposten zaradi kreposti same; se zdi sam sebi močan, poln energije. Ob prvi resni moralni nevarnosti pa se mu utegne zgoditi, da bo globoko padel. Prvemu padcu rad sledi drugi, drugemu tretji. Človek, ki se je domisljal, kako mu je volja močna, bo spoznal, da se je varal in sam sebi tajil slabost. Bati se je, da bo po tej prevari izgubil pogum in zaupanje vase, da bo zdvojiel nad seboj in se kakor brez moči vdal niz-

potirilo in blagovna borza, ki je zaprta, bo začela svoje poslovanje zopet v ponedeljek zjutraj.

Vlada je sklenila, da pošlje v Mandžurijo še eno brigado, ker se čete, ki se sedaj nahajajo tamkaj in štejejo vsega skupaj 15.000 mož, ne smatrajo za zadostne za policijsko službo na vsem ogromnem okupacijskem teritoriju. Stroški, ki bodo zaradi tega nastali, se bodo pokrili z notranjo emisijo zakladnih bonov.

Japonske vojne sile so začele ofenzivo proti 10.000 kitajskim vojakom, ki se nahajajo v okraju Čenčatun. Te operacije so pa samo uvod k zavzetju Činčova, kjer se nahaja glavna sila kitajskega maršala Čanšulijana. Obenem se vršijo borbe pri kraju Mahačao.

Mandžurija samostojna

London, 17. dec. tg. Japonski napor, da ločijo Mandžurijo od Kitaja, so postali očiti. V provinci Liaoning, v katero spada tudi glavno mesto Mukden, je osonovla nova lokalna vlada ter je bil določen za guvernerja Japoncem prijatelj Tsang-Si-Y. Pripravlja se nova mandžurska vlada, o kateri bodo sklepali guvernerji provinc na konferenci 20. t. m.

Boj za volilno reformo v Franciji

Pariz, 17. dec. tg. Preteklo noč je bila poslaneka zbornica pozorišče peturnega ogorčenega boja za volilno reformo. Obstrukciji socialistov se je posrečilo, da so preprečili splošno debato. Za prihodnje volitve nameravajo namreč izvesti reformo oziroma volitev tako, da bi pri volitvah zadostovala zmaga 40% oddanih glasov. Levica je videla v tem namero, da se obdrži doseženo razmerje sil med strankami. Socialisti so najprej zahtevali, da se razprava o tem odgodi. Po večurni debati pa je bil njihov predlog odklonjen z 242

proti 210 glasovom. Nato so z večurnimi govori pobijali pravilnost zapisnika o zadnji seji, končno pa je bil ta zapisnik odobren s 314 proti 218 glasovom. Nato so sprožili načelno vprašanje, ali je razprava o volilni reformi sploh dopustna. V tem so bili poraženi s 240 proti 231 glasovom. To je trajalo do dveh zjutraj in poslanska zbornica je potem radi utrujenosti razpravo odgodila do sobote. V soboto je pričakovati novih naporov opozicije, da zavleče volilno reformo.

Aretacije po vsem Primorskem

Čedalje ostrejši kurz na Goriskem

Sušak, 15. dec. (Izvirno.) Z Reke poročajo: Iz Drage pri Trstu je več ljudi zaprtih iz političnih razlogov. Domači jim tu pa tam pošljejo kako denarno svoto, da bi jim olajšali stradanje v ječi. To jesen so policijski agenti proizvedovali po vasi, če je ta ali ona družina dovolj premožna, da more poslati tako ali tako svoto jetniku. Fašisti so torej prepričani, da so delo gospodarskega uničenja srečno dokončili in se šudijo, odkod se usmiljena srca izbrskajo kakšno lirico v pomoč najbednejšim svojem.

Aretacije na Vipavskem

V nedeljo 15. novembra so podražki fantje napravili v neki gostilni fantovščino, t. j. po stari šegi sprejem mladih v fantovski družbo. Narodni

čili so za godca p.d. Furlančkovega z Vrhpolj, ki je znan kot fašistovski priganjač. Prišel je, pa je cele pot ure nalašč drgnil samo fašistično himno »Giovinezza«, da bi fante izvajal. Zahtevali so, naj zasvira tudi kaj drugega, on pa venomer Giovinezza. Fantom je posla dobra volja in so godca pošteno sklestili. Drugi dan je dvignil svoje kosti in šel v Vipavo tožiti. Aretiran je bil Miklavž Renner, 5 fantov pa je pobegnilo z doma.

V nedeljo 22. novembra so v St. Vidu pri Vipavi fantje sedeli družno v gostilni. Prišli so zraven trije domačini-fašisti in začeli izvajati. Bili so tepeni, pa dobro. Nekateri fantje so bili potem aretirani.

Konfiniran je v Campobasso v Južni Italiji Ignacij Krizman iz Gorice, bivši učitelj, sedaj vodja odvetniške pisarne pri dr. Medveščku. Konfiniranca je spremlila v prognavstvo njegova soproga, G. Krizman je bil konfiniran za tri leta.

Izpremembe pri goriskih oblastvih.

Goriški viceprefekt Spasiano je prestavljen v Bolonjo, vicevestor Barile pa v Ravenna, kjer je za prefekta njegov prijatelj Domperli, bivši goriški prefekt. Obe prestavi se tolmačita v smislu postritve kurza proti Slovincem.

Konfinirana v lastni vasi je bila gospa Pavlina Srebotnjak, žena trgovca v Lokvi na Krasu, in sicer za dobo 2 let. V tem času se ne sme ganiti iz domače občine brez dovoljenja orožnikov. Gospa je bila klicana pred prefekturno komisijo v Trst, kjer so ji izrekli policijsko svarilo. Obdolžena je, da je neki materi z odesom namignila, naj nikar ne pošilja svojega otroka v italijanski otroški vrtec. Čeprav je mati sama izjavila, da to ni res, je bila gospa obsojena. Fašisti so se hoteli znesli nad nekom, ker je število otrok, vpisanih v vrtec padlo več kakor za polovico.

Nazaj k zlati valuti

Tokio, 17. decembra. AA. Agencija Rengo poroča, da bo jutri objavljena kraljevska uredba v zvezi z vprašanjem ustavitve konverzije bankovev, glede česar je Privatni svet je sklenil, da se konverzija ponovno uvede v svrhu vzpostavitve ravnotežja v japonski zunanji trgovini.

Berlin, 17. dec. AA. Udruženje nemških arhitektov in inženjerjev je imelo snoti sestanek, posvečen spomenikom in krajinskim lepotam Dalmacije. Sestanka se je udeležilo 800 članov združenja. Govorniki so opozorili člane združenja na pomembne gradbene spomenike in na izredne lepote dalmatinske obale. Govornikom se je zahvalil za izvajanja dopisnik centralnega Presbira g. Vi- naver.

London, 17. dec. ž. V Angliji je zavladala epidemija vnetja slepega črevesa. V zadnjih treh mesecih je bilo izvršenih več operacij, kakor v teku zadnjih 10 let.

London, 17. dec. tg. Filmska zvezdnica Pola Negri je morala v bolnišnico, kjer so jo operirali na črevesih. Njeno stanje je kritično.

Slovenci v Zagrebu

Zagreb, 15. decembra.

Društvo »Naš Dom« slajno uspeva. Javljajo se utemeljitelji-taustentari. Odbor je dobil priznanje od oblasti za svoj humani posel ravno v teh težkih časih. Dekliško zavetišče je torej v Zagrebu enineno potrebno. Zato je želeli, da pristopijo vsi zagrebški rojaki za podporne člane, ako že ne utemeljitelje. V zavetišču že sedaj spi vsako noč po 12 deklet, pristop imajo vsa jugoslovanska dekleta, posebno pa Slovenke. Tudi posredovalnica za posel bo v najkrajšem času v »Našem Domu

urejena. Dekleta, ki prihajate v Zagreb, ne pozabite na Trenkovo ulico 18!

Dalje je krvavo potreben med našimi rojaki karitativni odbor — podpora akcija. V teh težkih časih za obstoj pa krožijo po mestu neki letaki, ki vabijo naše ljudi, da pristopijo v plesni, šahovski, izletniški, pevski odsek, češ, da bodo dobili s tem socialno in moralno zadovoljstvo. Zelimmo dotičnim činiteljem malo več realnega duha! Vsaj ta zima je imperativ, delati čisto v drugem pravcu, če človek hoče koga pritegniti.

Proti draginji

V zaščito delavcev in kmetov

Maribor, 15. decembra.

Na javnem shodu akcijskega odbora združenih strokovnih organizacij za pobiranje draginje dne 14. decembra 1931 v dvorani »Union« v Mariboru je bila sprejeta naslednja resolucija:

I. Ugotavljamo, da je postalo življenje službojmalcev vseh vrst od uradnika do delavca ogroženo po visokih najemninah, ki niso v nikakem razmerju s plačami, oziroma mezdami, in da tudi poziv g. bana dravske banovine glede znižanja najemnin ni rodil pričakovane uspeha. Ker je podan s tem zadosten dokaz, da hišni posestniki niso voljni prestopno znižati najemnin, zahtevamo, da se stanovanjski najemniki zaščitijo z zakonom, oziroma z maksimiranjem najemnin na podlagi zlate paritete iz leta 1913, to je 1:10. Predvsem pa naj na tej podlagi uredijo najemnine država, banovine in občine v svojih objektih ter dajo s tem ostalim hišnim lastnikom dober zgled. Tudi zahtevamo, da se znižajo najemnine poslovnih lokalov.

II. Ugotavljamo, da prodajne cene blagu niso v pravičnem razmerju z nakupnimi cenami kmetijskih produktov in da so cene industrijskega, osebno pa manufakturnega in tekstilnega blaga pretirane. Oblasli, ki so v to poklicane, naj poskrbijo za najstrožjo kontrolo, da dobiček industrijcev, trgovcev in ostalih prekupovalcev v nobenem slučaju ne bo presegal po zakonu dopustnih mej, ker eta sicer prizadeta kmet radi nizkih, konzument pa radi visokih cen.

III. Ugotavljamo nadalje, da je sklicevanje na pocenitev življenjskih potrebščin neosnovano, ker se življenjske potrebšchine niso bistveno pocenile in če so cene nekaterim vrstam nekoliko nižje, je to le prehodnega značaja. Zato odločno obojamo tendenco po znižanju prejemkov, ker ni utemeljena, dokler se ne vpostavi pravično razmerje med prejemki in življenjskimi potrebščinami na podlagi zlate paritete. V takem znižanju tudi ni iskati sanacije gospodarske krize, ki je mogla le s pozitivnimi činitelji, dočim spada znižanje prejemkov med negativne činitelje, ker slabi kupno moč konzumentov.

Kaj je z izplačilom razlike prevedb tobačnih upokoencev

Ljubljana, 16. decembra.

Znano je, da bi glasom uredbe za prevedbo osnovne kronske pokojnine državnih upokoencev iz leta 1927. morale biti tudi kronske pokojnine tobačnih upokoencev in upokoencev prevedene v dinarske. To se pa tedaj ni zgodilo, čeprav je iz čl. 8. uredbe z dne 4. julija 1927 jasno razvidno, da so tudi tobačni upokoenci upravičeni do teh prevedb. Tega ni niti tobačna tovarna niti monopolna uprava pravilno tolmačila. Kdor pozna položaj tobačnih upokoencev in upokoencev, ali se samo trenutno ozre na njihov bedni položaj, bo takoj spoznal, s kako upravičenostjo so ti sirovaki pričakovali ne le teh prevedb, ampak tudi to, da se vprašanje njihovih pokojnin sploh enkrat pravično uredi. To svoje pravico so tobačni upokoenci in upokoencev potem svojega društva neprestano terjali na merodajnih mestih. Zato, da je vse prizadevanje ostalo do danes le pri obljubah, medtem ko so se številni upokoenci in upokoencev zaradi posledice bede umaknili s svojo pravico na oni svet. Da bi bili tobačni upokoenci deležni vsaj teh prevedb, bo društvo storilo vse, kar je možno in slednjič uverilo monopolno upravo o upravičenosti do teh prevedb. Predlog za prevedbo je monopolna uprava končno predložila ministru financ, ki ga je z rešenjem z dne 23. septembra 1930 potrdilo. Borba je trajala torej polna tri leta. Tobadni upokoenci so upali, da bo razlika prevedb izplačana vsaj do konca januarja 1931. Ugotoviti pa moramo, da je do danes še niti polovica ni prejela. Upravičeno se upokoenci vprašujejo, kje tiči vzrok temu zavlačevanju. Društvo je medtem časom ponovno interveniralo pri monopolski upravi, odkoder je slednjič prejelo sledeči odgovor:

»Na Vašo vlogo z dne 14. 11. t. l. je dala uprava državnih monopolov v Belgradu pod J. M.

Br. 16.882 od dne 17. 11. t. l. sledečo rešitev:

»Tobačni tovarni v Ljubljani. Prošnje za prevedbo na dinarsko pokojnino so bile predložene deloma tudi v letu 1931. Do konca marca tega leta se jih ni moglo vzeti v pretes, kar ta izdatke ni bil vnešen v proračun za leto 1931-32, četudi je bil predlagan. Ko so bile odstranjene vse te zapreke, se je pričelo delati in doslej je rešenih več kakor dve tretjini vseh prošenj bivših delavcev tobačne tovarne v Ljubljani. Do konca tekočega koledarskega leta bi po načrtu morale biti rešene vse vlozene prošnje. Kar se tiče izplačila, so dana tovarni potrebna navodila od strani računovodstva, pa se mora tudi v tem oziru dati prošilec zahtevano posajnilo.

Če smemo verjeti gorenji rešitvi, potem je iskati zavlačevanje v tobačni tovarni v Ljubljani. Temu dokaz naj služi sledeči slučaj:

Mož neke tobačne upokojenke je pred par dnevi šel v tobačno tovarno zaradi izplačila omenjenih razlik. In glej, v tobačni tovarni je gospod referent takoj našel rešitev, ki je tam ležala že najmanj od 14. novembra dalje. Temu možu so zadavni dekret takoj izročili. Iz tega sledi, da mora v tobačni tovarni v Ljubljani ležati rešitev še mnogih drugih upokoencev in upokoencev.

Tobačni tovarni je dobro znano, v kako obupnem položaju se nahajajo njeni upokoenci. Znano ji je, da so mnogi upokoenci brez potrebne obleke, brez najpotrebnejše hrane in tudi brez kurjave v tej zimi. Vsi v poštev prihajajoči upokoenci so že v jeseni leta 1930. predložili vse potrebne podatke tovarni. Iz posameznih rešitev, ki jih sedaj prejema upokoenci, pa je razvidno, da so bile nekatere prošnje predložene monopolski upravi šele v letu 1931. Kdo jih je zadrževal toliko časa?

Tobačni upokoenci.

Pismo iz Lyona

O Lyonu prej nisem ničesar vedel. Pariz absorbira vso Francijo in zatemnjuje provinco, tako je govorilo moje znanje. Prava reč, nam si torej dejal, ko sem moral prvič pomisliti na njem. Oddalec sem se mu smejal poredno, češ, »le čakaj, kajti javljati se mi je začel skrbneje; ko pa mi ga je znanec, ki ga dobro pozna, označil kratko: »mistično mesto«, se je v meni ustvarilo svojevrstno občutje »Lyon«, ki je zaživelo lastno življenje in utripalo tem bolj, čim bolj sem se bližal pravemu Lyonu. Toda čudo — vedno se mi tako zgodi — ko smo se spustili v rodansko dolino in bližali mestu v daljavi, se mi je nenadoma zrušilo utripajoče občutje in izgnilo, da sem stal sredi kovčkov bedast in top in bi se najraje vrnil.

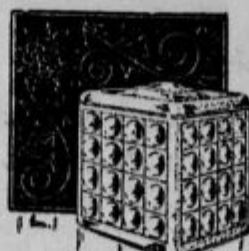
Rodanska dolina je podobna srednjeitalijski pokrajini: vinska trta, potoki, golota in kamenite hiše. Sonce nas je obsevalo, ko smo vozili proti žilvi Saône in Rodana; ko pa smo obetali na kolodvoru Perrache, nas je ovila gosta megla. Stopal sem po stopnicah navzdol v mesto, kakor s kaknega grička v Rimu in začuden obstal: svojevrstno mesto. Prav nič ga nisem videl, taka gosta megla ga je zakrivala, le plinske luči so zeleno brlele in na vseh straneh neba je sijala nizka rdeča zarja, kakor pri ugašajočem požaru. Kakor da bi tipal, »spoznaval široke ravne ulice, vodeče na vse strani ter se kakor v iztuznjeju krčlil. Razpoznaval sem šum prometa v daljavi in prometa blizu, križaječe in spremljajoče se zvoke ljudstva in predmetov, ekritih v megli. Vedel sem: to mesto je veliko in epoustojan vredno.

Ko sem večer pozneje prvič odšel s ključu svoje sobe s fourvierskega hriba navzdol v mesto, sem parkrat presenečen postal, kajti odpiral se mi je nenavaden pogled. Ozračje je bilo zdaj čisto in brez megla, nebeske zvezde so družno migljale z nečimlimi lučkami v daljavo raztegnjenega mesta. Razločeval sem ravne črte avenijskih obločnic, zavile

erte obrežnih plinskih luči ob lesketajoči se reki, napete mostove, široke trge in ulice, vedno bolj zavijajoče proti tesnemu mestu pod hribom. Ta svetli zemljevid mi je sprostil zadrževano občutje prostora. Cel večer in še pozno v noč sem hodil iz ulice v ulico, bil sem lačen in žejen njegovih vtisov. In začeli so se prikazovati: križišča, obrabi, govornica, zvonjenje odnekod, odprte trgovine, kramljarji ljudje pred hišni, kolporterji, zakajene kavarnice, nezagrnjena okna, večje z rendez-vousji, šumenje vode, pijanci, dekleta na oglu, hiša ob hiši, smeh, krič, vprašanje in molk. Videl sem enostavno življenje, ki si ga nisem mogel prav predstaviti. Barve, zvoki in človek sredi njih so napolnili moje radovednost. Lyon mi je postal človeško resničen in s tem je bilo moje razmerje do njega umirjeno.

Tako človek sam ne ve, kako in kdaj mu popolnoma izgine občutje tujstva. Če zdaj gledam predpolno ali zvečer na mesto, si nič več ne predstavljam njegovih 600.000 prebivalcev ali njegovih 26 mostov čez obe reki, ki tečeta skozi mesto in se baš na spodnjem njegovem koncu zlivata, ali na množino cerkva in samostanov, ki v nedeljo popoldne zvonijo kakor v Rodenbachovem Mrtvem mestu, ne, zdaj ga gledam iz neke celote, iz atmosfere zgodovine in okolice. Vzljubil sem namreč staro katedralo, ki je v njej leta 1274 zborovalo 1600 škofov ter slovesno potrdilo prvo zedinjenje vzhoda in zahoda, videl sem mračne in stisnjene lokale obrtnikov, odkoder zveni veselje, videl ulice, ki jih je lani hrib-podul, videl predmestja, slavje premirja in 8. decembra, kardinala in E. Herriotja.

To ljudstvo je staro. Vedno več vidim v njem in njegovih hišah. Njegova južna zrelost je megla in neposredna, skoraj gola. Ne moti me več toliko pomanjkanje severne velikopoteznosti ali neenotnost uličnega obraza ali prostorninska neokusnost. Temperament jih nese preko tega, njihov kult velja osončnemu človeškemu izkustvu. V njem so pretresljivi otroški. Moj gospodar mi je napravil nekoč celo predavanje o starem Lugdunumu in o Augustusu, ki je tri leta vladal v njem. Izkustvo iz-

Cena Din 36.—

Vsaka gospodinja je navdušena

od prav tako koristne kakor tudi lepe, umetniško izdelane doze, katere vsebina, 1/4 kg najfinejše, neškodljive kave Hag. Vam daje še užitek in zdravje. Privoščite sebi kakor tudi svojim sorodnikom in znancem to veseleje. Vsaka dobra trgovina z živili ima naprodaj

darilno dozo kave Hag.

Za 30 let dela - smetišče

Neznana starša žrtve povojne bede in inflacije

Ljubljana, decembra.

Po Ljubljani tava že dolgo časa, morda bo več let, stara, bedna ženica. Redkobesedna je in izogibljiva se ljudem, človeku se naravnost zdi, da se jih kar boji. In ni čudno! Zalostna, pretresljiva je njena življenjska zgodba, daš jih je mnogo dandanes, ki so doživeli prav takšno.

Zena je desetletja služila v Trstu. Pri odličnih, bogatih ljudeh je bila kuharica in dobro se ji je godilo. Tudi plača je bila tolikšna, da si je mogla dati vsak mesec nekaj na stran. Vse svoje življenje je varčevala, vinar na vinar je zbirala, zakaj vedela je, da na stara leta ne bo mogla delati in da si mora preskrbeti mirno starost, ko je ne bodo mučile skrbi za vsakdanji kruh. Prihranila si je za predvojne razmere čeden znesek, sama pravi, da je bilo 6000 goldinarjev.

Prišla je vojna. Pred Trst so priplule francoske križarke in ga obstreljevale. Malo pozneje so zagnali na soški fronti in na Krasu italijanski topovi. Iz Trsta se je pričel beg. Med begunci je bila tudi ta žena. Draginja je bila velika, a žena je raje stradala v begunstvu, kakor da bi preveč naenajenkrat privarčevane denarje. Kdor si odtrguje prihranke od ust, ta jih zna ceniti. Inflacija je bila vedno lušča in vrednost njenega denarja je čimdalje bolj padala. Lepega dne je žena spoznala, da so njene življenjske sanje o preskrbljeni starosti uničene.

Po vojni se je kmalu vrnila v Trst, a ni bilo več tako, kakor je bilo poprej. Bogatih ljudi ni bilo več in komaj, komaj je še našla skromno službo, da se je vsaj preživila. Že se je močno postarala, komaj je še zmagovala delo. Lepega dne se je žena znanla stara izmozgana, od življenja osleparjena reva na cesti. Brez prihrankov, to je pobrala že poprej inflacija, brez kruha. Italijanske oblasti so

pregledale njene dokumente — bila je jugoslovanska državljanka in jo izgnale v našo državo: »Imamo dovolj svojih revežev, naj potem podpiramo še tuje?!« Nihče ni pomislil, da je žena delala v Trstu trideset let ali raje še več.

Nekaj časa je že od tega, odkar živi reva v Ljubljani. Od česa? Sam Bog vedi od česa? Beračiti ji je težko, kako naj berači človek, ki je vse življenje trdo delal? Dolgoletno delo vzgaja v ljudeh močan ponos. In vendar se je starica ponižala tudi do tega. Prosečala je pri raznih strankah za skledico juhe, včasih ji je dobila, včasih ne. Ej, tudi za beračenje je treba imeti vaje, nastopa in protekcije. In vsega tega starica ni imela. Zadržni jo je aretirani stražnik, ko je plašno zvonila pri neki stranki za lonček gorkega. Na policiji je pripovedovala v kratkih, nespretnih, nerodnih besedah svojo revščino. Hudo je pripovedovati o svojih bridkostih!

Odpuščili so jo. In starica tava sedaj okoli. Spi bogve kje, morda kje na skritih mrzlih stopniščih, vsaj da je ne moti dež, na sebi ima obleko, ki bi se je sramovala vsaka beračica, iz starih cunj najrazličnejših barv, kakor mozaik sestavljeno. Od česa živi sedaj, ko se boji celo beračiti, odkar jo je prijel stražnik? Davi sem jo videl, kako je odkopavala na starem smetišču na robu mesta zamrzel eneg in pobirala kosti, koščke starega železa, ki ga je mislila kje prodati za nekaj par, za kosček kruha. Že se je prikazal star berač in se pričel dreti nad njo, češ: »Požrešnost primorska, že siliš v moj revir!«

Zgodovina bo pisala in že piše o slavnih bitkah in zmagah in porazih, o kraljih in cesarjih v svetovni vojni, o tej starici in drugih njih podobnih žrtvah zgodovinskih dogodkov težko če bo kdo kdaj pisal!

† Ivan Perbil

Ljutomer, 16. dec.

Kot blisk se je danes raznesla po Ljutomeru in okolici vest, da je snovi umrl g. Ivan Perbil, oskrbnik vinogradnih posestev admontskega samostana. Ta vest je srca vseh z žalostjo napolnila. Saj je bil rajni mož, ki je imel samo prijatelje, ker je izkazoval samo ljubezen in delal dobro. Bil je tudi v življenju katoliški. Ob jesenski trgatvi je začel telesno hirati. Od prvega novembra ga je bolezen držala v postelji. Zaradi notranjega abscesa je iskal pomoči v ormoški bolnišnici, a operacija je prišla prepozno. Srce je oslabilo in nehalo biti za ta svet, za ljubljeno soprogo in tri hčerke, katerim je izkazoval samo ljubezen, kakor so mu slednje isto ljubezen tudi vračale v obilni meri. Rajni g. Perbil je bil od ustanovitve Katoliškega doma sodelujoči član in odbornik našega Prosvetnega društva, katero enako žaluje za svojim prijateljem. Vemo, da g. Perbil za izkazano ljubezen uživa večno ljubezen v nebesih, preostalih v tolažbo pa naj bo misel, da dobri Bog njega ljubečih še nikdar ni zapustil.

Kamnik

Društvo »Kamnik« priredi v nedeljo, 20. t. m. v Kamniškem domu slavnostno akademijo ob priliki 700 letnice sv. Elizabete Turingijske in sv. Antona Padovanskega. Pričetek ob pol 5. popoldne. Sodeluje Franciskova mladina iz Ljubljane pod vodstvom g. p. Krizostoma. Pridite!

Delavski koncert. V nedeljo 13. t. m. je nastopilo v Kamniškem domu del. pevsko društvo »Solidarnost«. Program je bil srečno izbran in izborno izvajan. Čuditi se moram delavcem, ki po trudopolnem delu najdejo še časa za kulturno udejstvovanje. Tu bi se lahko zgodovila naša inteligenca, ki misli, da je s politiziranjem pri pol litru vina izvršila vsu kulturno dolžnost. Polna dvorana je pričala, da zna občinstvo ceniti požitvalnost delavcev za slovensko pesem. Čestitamo pevcem, posebno pa pevovodji g. J. Vidmarju ter želimo, da nas zopet kmalu razvesele s tako posrečenim nastopom.

Izpred novomeškega sodišča

Novo mesto, dne 17. dec.

Zalostno je pri nas na Dolenjskem, da ne morejo fantje, zlasti ob nedeljah, prebiti brez pijake — in pozneje ne brez tepeža, da tako grdo skrunijo Gospodov dan.

Tako je bilo tudi na binkoštni ponedeljek, dne 25. maja t. l. Večja družba fantov iz Zagorice se je napolnila na Zaplaz k maši. Fantje so že pred mašo šli nekaj žganja in vina ter tudi po maši pili v več gostilnah. Proti večeru so se šele vračali domov. Blizu Biča se je eden od njih ločil in šel skozi vas ter tam »aufbiksale«. Bil je eveda precej vinjen. Na vasi je stala gruča domačih biških fantov, ki kaj takega v svoji vasi »niso smeli dopustiti, zato so kričali Franceta pošteno poučili s pestmi o lepem vedenju. France se je nato pobral ter šel proti Zagorici in kričal, da je bil napaden in da so mu napadalcji vzeli 1000 Din. Na to vpitje so mu prišli na pomoč fantje njegove gruč in sicer drugi France, Nace in Jože, ki so se oborožili z vilami in noži. V vasi so našli napadalec in se začeli z njimi prepirati. Iz prepira se je razvil splošen pretep, med katerim je dobil Janez tri rane z nožem, on sam pa je dvakrat ustrelil s samokresom na Franceta, ter ga zadel v levo stegno. Drugi fantje pa so se obdelovali z vilami in koli. Vsi so bili pri tem več ali manj ranjeni. Razgrajali so po končanem pretepu še razgrajali po vasi ter pri par posestnikih pobili šipe v oknih in poškovali nekaj vrat. Šele zvečer so se razšli, zlasti še ker so nekatere pregnali domov njihovih starši. Pri zasliševanju so se vsi izgovarjali. V sredo, dne 15. dec. se je pred novomeškim okrožnim sodišče vršila proti njim razprava pred sodnikom poedincem radi prestopka »s 184-II. k. z. Obsojeni so bili vsak na 20 dni zapore, pogojno za dolo enega leta. Pred koncem razprave so se stranke med seboj poravnale glede odškodnine tako, da se zasebna odškodnina pobota in nima drug od drugega ničesar zahtevati.

Morda bo fantje to zmordilo. Kako lahko bi se bila pri vsej objestnosti zgodila kaka smrtna nesreča.

dietine, Pétronile in Blédine, kar pomeni eredstvo proti slabokrvnosti. Nekateri vagoni imajo nadstropja, zibljejo se kakor potujoči cirkusi. Ob križiščih sede premikači na stolu in se igrajo z mimgredočo deco.

Vsi drugi se zanašajo na te javne službaličke reda. Zato s kretnjami zadovoljnih državljanov igrajo domno po kavarnah, balinajo po obrežjih, slonijo v lokalih »za poslušanje muzike« in si drže služalke na ušesa, hodijo v kino in k večernicam. Človek z opico, ki čerlje snazi, na poseben način razgrne svojo preprogo in žena, ki pobira tri sousje za cerkveni stol, gracijočno opravlja svojo posel. Star mož v knjižnici dan na dan mirno in trezno bere leksikon, od stavka do stavka. Mnogo obrazov je podobnih Anatole Franceu. Ali ni sredi tega izkustva človeška mirnost podobna zreli skepsi?

Toda ta misel se mi je umaknila, ko sem stal 8. decembra na vrhu fourvierskega hriba, ki kraljuje nad Lyonom, kakor Monmartre nad Parizom. Pozlačen kip Matere božje na vrhu kupole je sijal v soncu, mramorna bazilika pod njo, poleg Lurda najslavnejše Marijino svestišče na francoski zemlji, se je trla ljudi. Prihajali so vedno novi, daljni romarji in lyonski meščani, in ni se krčilo njih število, četudi se je nižalo sonce in bližal večer. In ko se je ob Zdravi Mariji oglasil veliki zvon v katedrali in za njim zvonovi vseh cerkev, je fourvierska bazilika zagorela v ognju neštevilnih žar-nic. In za njo se je vžgal ves hrib, vsa okna hiš, nato pa je segla ognjena poplava do mesta in ga zajela s svetlo zarjo. Zvoniki cerkva, razgledni stolp, javna poslopja, trgovine in privatna stanovanja, skratka ves Herriotov Lyon je gorel v iluminaciji. Ko je zazvonilo po mestu, sem stal na obrežju Saône. Ljudje so gledali požar ljudi in velikanke ognjene napise: »Lyon Marije ter »Bog čuvaj Francijo«. V hiši nad obrežjem je mlada žena na balkonu prižigala luči, v množici se je sprehal mlad duhovnik, zbran kakor v molitvi, ob reki pa sta slonela drug ob drugem fant ter dekle in otroci so se lovili okoli njiju. Edi Kocbek

Nova metoda zdravljenja

Dolga je bila pot, po kateri je stopal človeški duh, predno se mu je posrečilo vsaj nekoliko odkriti one tajnosti valovanja, kateremu se imamo zahvaliti, da lahko v topli sobi poslušamo glasbo, govore, drame itd., česar naši predniki niso mogli uživati. Proti svoji volji, pravi Goethe, se da priroda oropati vseh tajnosti. Prisili jo do tega človek s svojim najsilnejšim orodjem — z vztrajnostjo.

Pred kratkim je še malokdo vedel, da je bil resnični »praoče« radiu španski fizik Salva, ki je že l. 1795 na prav poseben način zasitil to čudo.

Popolnoma neodvisno od njega je iskal pot do radia slavní angleški fizik in kemik Faraday. Ta je prvi uvidel, da mora biti kot

Dr. Primer, ki stoji v Gradcu pred sodniki, pred katerimi se mora zagovarjati zaradi puca, ki ga je poizkusil septembra meseca tega leta.

poseben medij ne samo za svetlobo, temveč tudi za elektriko še do danes skrivnostni eter. Zagotovo je bil prepričan, da je med obema zelo ozka sorodnost in se je dolgo vrsto let silno trudil, da bi to tudi dokazal. Posrečilo se mu je na koncu s pomočjo zelo bistroum-nih eksperimentov dokazati, da more imeti magnet na svetlobo pod danimi pogoji neki značilen vpliv.

V začetku ni nihče obračal pozornosti na to Faradayovo slutnjo. Šele njegov rojak Maxwell se je začel zanj zopet bolj zanimati in je rezultate svojega prednika pomaknil za korak naprej, da ga ni prezgodaj ugrabila smrt. — Rodil se je l. 1857. Po končani politihni in univerzi v Berlinu je postal l. 1880 asistent velikemu Helmholtzu, že 9 let pozneje pa univ. profesor v Bonnu. Istega leta je imel ob priliki kongresa prirodoslovcev v Heidelbergu predavanje o električnih valovih, kar je vzbudilo po vsem svetu veliko začudenje. Eksperimentalnim putem je dokazal, da se električni valovi širijo z enako hitrostjo kot svetlobni. Toda ta dokaz je bil še združen z velikimi težkočami, kajti Hertz se je mogel posluževati le tako zvanega resonatorja, s katerim se mu je posrečilo zelo slabe valove svojega »oseyllator« oddajati le na daljavo — 50 metrov.

Kar se prezgodaj umrlemu Hertz ni posrečilo, to je končal njemu sledeči pionir radia Rhigi, ki je popolnoma predružil oseyllator svojega prednika.

Šele francoski zdravnik in fizik E. Branlay, pozneje profesor na pariški Sorboni, je l. 1890 znašel aparat, ki kaže električne valove, to je tako zvani »koherer«, ki po občutljivosti znatno prekaša Hertzov »resonator«. Tu, pri Branlayevem aparatu, ima svoj začetek današnji — detektor.

Nedavno so poskušali združiti z brezžičnim telefonom New York in Avstralijo. Dogodilo se je, da je vse osebe, ki so bile zaposlene pri oddajni postaji in na ta način pod vplivom delovanja kratkih valov, kar nenadoma začela tresti mrzlica. Po 15 minutnem delovanju kratkih valov je termometer pokazal pri vseh višjo temperaturo, ki je dosegla pri zelo občutljivih do 38.1°.

Nastopilo je vprašanje, so mar kratki valovi škodljivi zdravju?

Saj se oddajne postaje vesele velikega uspeha in vsak izmed nas je več ali manj izpostavljen delovanju kratkih valov, zlasti, ko obenem električni motorji povzročajo pri nastajanju isker tovrstno valovanje.

V svrhu tozadevne pojasnitve so začeli eksperimentirati na živalih, da bi se prepričali, ali mrzlica, katero povzroče kratki valovi, res razburljivo vpliva na organizem. — Izkazalo se je, da ta mrzlica ne pušča važnejših sledi, če poizkusi ne trajajo predolgo.

Tudi pri živalih se je opazila višja temperatura pod vplivom teh valov, v nekaterih

Ločitev Cerkve od države v Spaniji. Ker Cerkev v Spaniji ne dobiva več državne podpore, jo morajo vzdrževati verniki sami. Na podobi vidimo gospe in gospodične v veži neke cerkve v Madridu, ki vabijo obiskovalce, da prispevajo k bogoslužnim potrebam.

slučajih je narasla temperatura za 5° nad normalno temperaturo.

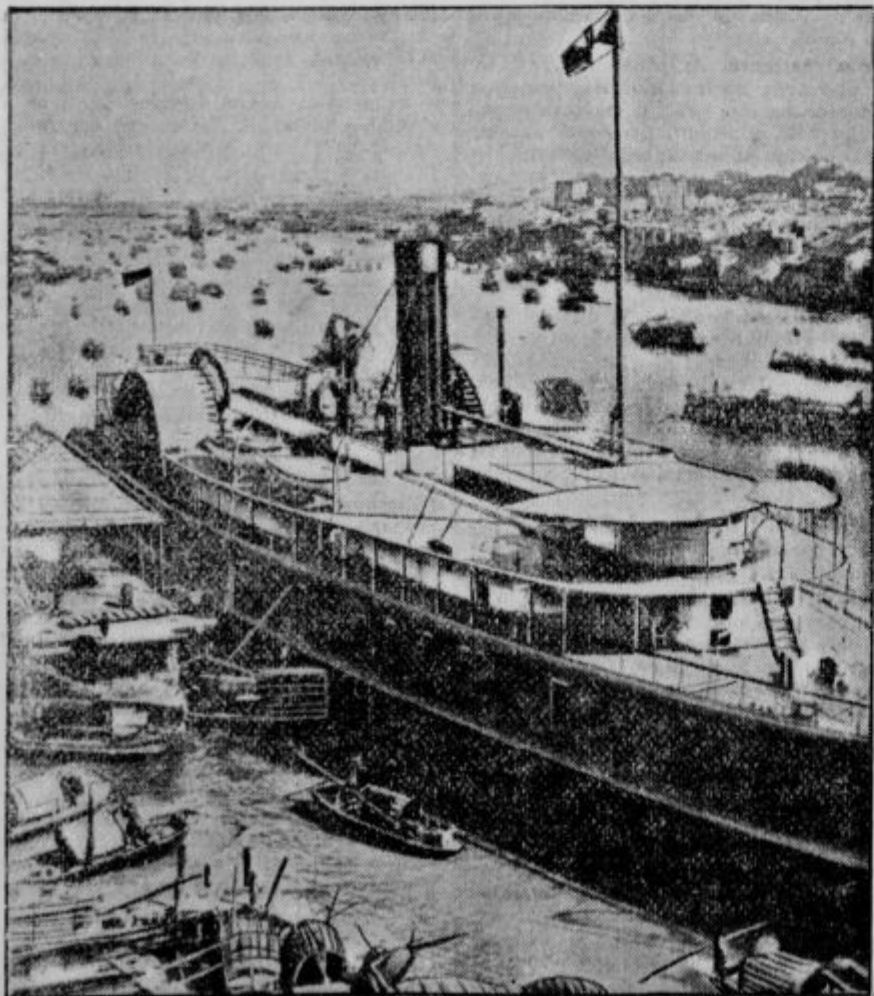
Ker je pa mrzlica popolnoma neškodljiva, kakor se je izkazalo, zato jo hočejo izkoristiti kot novo medicinsko sredstvo in opreti nanjo novo metodo zdravljenja. Zvišanje temperature v tem slučaju ni znak bolezni, ampak mnogo bolj sredstvo v obrambo organizma — mrzlica more storiti veliko uslugo pri zdravljenju bolezni.

Medicina more najti v kratkih valovih novo sredstvo umetnega zvišanja temperature v kritičnih slučajih in ni izključeno, da ima to sredstvo še večji pomen...

Ugleden časopis je nasedel potegavščini in objavil vest o smrti filozofa.

Filozof je napisal uredniku:

»Prav za prav se mi zdi, da še živim. Ker pa ste objavili vest o moji smrti, sem najbrže mrtev. Ugleden časopis — kakor je vaš — mora to bolje vedeti. Ker pa sem toraj mrtev, ne morem več čitati vašega lista in zato odpovedujem naročnino.«

Parnik »Tate« na reki Jancekian, na katerem je nedavno izbruhnil požar. Ob tej priliki je deloma zgorelo deloma utonilo v valovih tri sto pasažirjev. Vsega skupaj je bilo na parniku 600 potnikov.

Gandhi med fašisti: Gandhi, borec za svobodo Indije in apostol miru, je v Rimu obiskal Mussolinija. Na sliki vidimo Gandhija sredi fašističnih dečkov, kateri ga vadijo v orožju za bodočo vojno. Pač edinstven prizor!

Duhov'la dama

»News Chronicle« prinaša razgovor s so-progo sovjetskega veljaka Litvinova, ki se zdaj nahaja v Londonu. Gospa je rojena Angležinja, hči sira Sidneya Lawa. Odlikuje se po izredno pestri obleki, piše črtice iz moskovskega

Beli zamorec

Sodišče v Johannesburgu v Južni Afriki je razpravljalo o zadevi, ki je nad vse značilna za razmerje med belimi osvoboditelji in črnimi domačini. Anglež Thomas Webster je oženil zamorko, kar je strogo prepovedano po postavah samostojnega južnoafriškega dominijona. Webster je priznal, da je kriv. Rekel je: »Navedi moram samo olajševalne okolnosti. Vsega je kriva moja pisana preteklost. Prišel sem v Afriko pred več desetletji in usoda me je vrgla v oddaljeno zulujsko vas. Leta so tekla in sem se naposled spremenil v pravega kafa. Pozabil sem naposled še angleščino, ker nikoli nisem srečal nobenega belega človeka.« Naposled je poročil Webster hčerko zamorskega glavarja in plačal navadno kupnino, deset bikov. Pred kratkim je zablodil v pozabljeno vas britski uradnik, ki je takoj naznanil nesposobno življenje belega človeka. Stražniki so pripeljali obtoženca v Johannesburg. Poklicati so morali tolmača, da bi ga zaslišali. Sod-

Cankajsek, predsednik kitajske republike, ki je te dni odstopil. Njegov naslednik je Linčien.

nija je priznala, da »je izgubil Webster vsako pravico se šteti med bele ljudi, da ni mešana krvi«. Z ozirom na zamorce, pri katerih je za starejšino, so mu naložili najmanjšo kazen, samo en dan zavora. Nato ga je poslal sodnik nazaj v njegovo vas in rekel: »Vi ste zamorec, dasi ste bel, in zato morate živeti samo med zamorci!« Dogodek je zelo razburil javnost, ki smatra, da bi zaslužil Webster neprimerno večjo kazen. Saj se smatrajo ostali »beli reveži«, poor whites, ki živijo z zamorci, za javno sramoto.

Izobražena gospa

»Milostiva, ali ste že čitali mojo knjigo: Francoska revolucija?« vpraša učenjak soprogo bogataša, pri katerem je povabljen.

»Kaj — to je knjiga? Pa sem mislila, da se je to res zgodilo...«

»Kako se dopade tvojemu možu nova služba v pivovarni?«

»Ne vem; doslej še ni bil sposoben za zaslišanje.«

Jošisava, dosedanji japonski poslanik v Parizu, je bil te dni imenovan za ministra za zunanje zadeve in je včeraj odpotoval v Tokio.

Koristen pouk

Belgijski prosvetni minister je predpisal z novim letom za vse ljudske, meščanske in srednje šole nov obvezen predmet. Dečki in deklice morajo pridobiti »koristno in praktično znanje, ki je neobhodno potrebno v sedanjih razmerah«. Obsežen učni načrt predpisuje med drugim za mlajše razrede: učinkovito umivanje umazanih rok s kemičnimi sredstvi, zatiranje madežev na obleki in pohištju, zapiranje uhajajočega plina in za višje razrede: spajanje kovin, elektrotehniška popravila, nauke o stroju radiosprejemnikov itd.

Ukradeno letalo

Na letališču v Brooklandu na Angleškem se je zgodila nenavadna tatvina. Medtem ko se je lastnik nekega malega sportnega letala, s katerim je pristal, nahajal v gostilni, je neznan lopov sedel v njegovo letalo in — odfrčal. Lastniki drugih letal so se takoj podali za njim — pa brezuspešno. Predznamenju tatu pa je na nesrečo zmanjkalo bencina in se je moral spustiti v bližini mesta Deutschym, kjer so ga takoj prijeli in zaprli, ker so bili povsod obveščeni brzojavno o tej doslej nenavadni tatvini.

Novoustanovljena garda predsednika španske republike.

Veliki naskok

na tekstilni bazar v Mariboru - Vetrinjska 15

primerna božična darila

16 Din meter žameta.

vsakovrstne svile, štofov, platna, robeev itd.

Oglejte si izložbe pred nakupom!

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par.
Najmanjši oglas 3 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo višje.
Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službeniščeje

V župnišče
želi dekla, ki ima veselje do živine. Apolonija Ferik, župnišče, Ojstrica, Dravograd.

Pouk

Čamerlikova šolerska šola
Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo-avtor) Prva oblast koncesionirana Prospekt št. 16 zastoni. Pišite ponj!

Stanovanja

Vila z vrtom
enodružinska, komfortno zidana, ob Stadionu, se odda takoj ali tudi februarja. Štiri sobe, plin v kuhinji in kopalnici. Mesečna najemnina 1200 Din. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Stadion« št. 14.522.

Kupimo

Srečke, delnice, obligacije
kupi Uprava »Merkur« Ljubljana — Selenburgova ulica 6. II. nadst.

Porestva

Stanovanjsko hišo
z gostilno ali trgovino ter vrtom, v Ljubljani ali Celju, kupim. V pošte pri- dejo tudi hiše v okolici ali na deželi. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Hiša« št. 14.728.

Službodobe

Mesarskega učenca
iz poštne hiše sprejme Franc Bogataj, mesar — Železniki.

Prodamo

Radio aparat
za priključek na električni tok se ugodno — za 2000 Din — prodaja. Ponudbe pod šifro »Sirmigiter« št. 14.771 na upravo »Slovenca«.

Kupujte le najboljše domače čevije znamke

Jara
Tovarna Tržič

Prodajalna:
Ljubljana
Sv. Petra cesta 20

Puhasto perje
čisto, čohano po 48 Din kg druga vrsta po 38 Din kg čisto belo gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg Razpošiljam po poštne povzetju L. BROZOVIC — Zagreb, Ilica 82. Kemična čistilnica perla

Ia orehova jedrca
kg 18 Din, orehe v lupini, kg 4.50 Din franko z železnico in po pošti razpošilja G. Drechsler, Tuzla

Zajca
lepega, Angora pasme, in štedilnik — prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.756.

Objave

Preklic!

Podpisana Goloub Angela, rudarjeva žena in posestnica v Slivnem pri Laškem, obžalujem, da sem žalila z izmišljenimi obdolžitvami gđ. Ido Pavlič, pletiljo v Rečici št. 138 pri Laškem, ter izjavljam, da je vse to, kar sem o njej govorila, neresnično, ter se ji zahvaljujem, da je odstopila od obtožbe. — Rečica-Laško, dne 16. decembra 1931.

Goloub Angela l. r.

Širite »Slovenca«!

Obrt

Oves in koruzo

kupite najceneje pri tvrdki A. VOLK, LJUBLJANA
Veletrgovina z žitom.
Resljeva cesta 44

Ure, zlatina, optični predmeti
L. VILHAR, urar
LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 36

Smuči, vezalke

za smučarje in tornistre za smučarje, nahrbtnike, torbice, kovčke, preobleke po želji izdeluje in ima v zalogi L. Karlo, torbar, Maribor, Kopališka št. 2 (Scherbaumov paviljon).

Nogavice

rokavice, volna in bombaž najceneje in v veliki izbiri pri

KARL PHELOG
LJUBLJANA, Zidovska ulica in Stari trg

Alot Grebenc

nakup in prodaja vreč
Ljubljana
Dunajska cesta št. 36

Sveže in suhe gobe

kupiemo stalno vsako množino. Zahtevajte poslušila

Namizna jabolka

prvovrstna razpošiljam po najnižji ceni — Peter Setina Radeče — Zidani most

Širite »Slovenca«!

Kino-fotelje

gostilniške, vrtno stole ter razne stole za dvorane, dobavlja najceneje — Stolarna in strugarna v Sodražici. Zahtevajte cenik!

Fr. Ševčík Ljubljana

Zidovska ul. 8. - Orožje, municija, vse lovske potreščine po nižjih cenah. Naivečja izbira. Zahtevajte cenike!

Plašče

za zdravnike, laborante, brivce itd. topice za natakarje, peke mesarje, kuharje in sorodne obrti izdeluje po meri najboljši C. J. Hamann, Ljubljana, Mestni trg 8

Berite

»Slovenca«

in oglašujte v njem!

Vreče

Kdor rabi vreče kupi jih najceneje pri tvrdki:

Mirko Mlakar

Ljubljana - Slomškova ulica št. 11
I. et. št. 2947.

Tudi v naši podružnici

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 5 (paviljon)

lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne. Telefonska številka 3030.

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKO ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ

K. T. D.

V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Fotoamateriji!

Vse fotopotrebščine dobite v
Jugoslovanski knjižarni
v Ljubljani. Zahtevajte cenik!

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA

BRZOJAVNI NASLOV: GOSPOBANKA

D. D. V LJUBLJANI (MIKLOŠIČEVA CESTA 10)

TELEFON ŠTEV. 2057, 2470, 2979

Vloge nad Din 500.000.000—

PODRUŽNICE: Bled, Novi Sad, Kranj, Šibenik, Maribor, Kočevje, Celje, Sombor, Djakovo, Split.

Kapital in rezerve nad Din 16.000.000—

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje

Poslovne zveze s prvovrstnimi zavodi na vseh tržiščih v tuzemstvu in inozemstvu

Dr. Joža Lovrenčič:

Anali izumrlega naroda

Roman iz drugega stoletja pr. Kr.

V Silikanskem gradišču so preživljali ono jutro nemirne ure, polne strahu in groze.

»Kralj Prono se je vrnil. Njegov glas sem slišal, ko se je začelo zoriti. Trikrat me je poklical,« je povedal Katmel volhvi Kari, ki je prišla, da pogleda, kako je z njegovimi ranami. »Dvigniti sem se hotel, da bi šel in ga pozdravil, pa se nisem mogel ganiti. Ko me je v tretje poklical, mi je bilo tako čudno in tesno pri srcu, da ti ne morem povedati. Obležal sem in poslušal, da bi še kaj slišal. Pronovega glasu ni bilo več, pač pa je tedaj zajokal Dardan, kakor še nikoli te dni, kar je v dvorcu. Gotovo je stopil kralj k njemu in ga vzbudil, pa se ga je mali ustrašil!«

Dvornica, ki je oskrbovala kraljeviča in ujela pogovor, se je približala Katmeli in Kari in je rekla:

»Nikogar ni bilo k nama, res pa je zajokal Dardan proti jutru tako zelo, da sem se prestrašena vzdramila in pogledala kaj mu je. Plaho je gledal in jokati in jokati, potem je pa nehal, kakor bi odrezal, in še nasmešnil se je in znova zaspal.«

Dvornica je poklicala Kana, ki bi moral kralju razsedlati konja. Kran je vse debelo gledal in je sklical služkinjo.

»He, ali je prišel kralj ali ni prišel?«

Nihče ni vedel nič.

Pa je prišel tedaj od gradiščnih vrat stari Adnamat. Sopihal je in bil ogorčen.

»Kaj pa ti je Adnamat?«

»Kaj? Jezim se na svojo stražo! ... Proti jutru je

šlo, pa je prijezdil kralj. Mrk je švignil mimo mene, toliko da me je pogledal. — Jezen je, sem si mislil, ker ga nismo čakali in ne pozdravili, kakor gre in se spodobi. Pa sem zrohnol nad stražo in so se mi smejali in se mi smejejo, češ, da sem star in se mi je sanjalo in imam sanje za resnico. Nič se mi ni sanjalo, oni so spali, mesto bi bili budni in čuječi! Videl sem ga, videl kralja. Zdaj pa sem prišel, mislim, da bo že pokonci, in se opravičim. Utrujena je bila straža in je zadremala, jaz pa, ki sem dober človek, sem jim privoščil in sem čul sam. Tako porečem kralju in mu obljubim, da jih poslej ne pustim ne trenutek več zaspati, ker sem spet videl in spoznal, da je dobroti sirota.«

»Adnamat, kralja ni v dvoreu!«

»Kaj? ... Tudi vi bi me radi vlekli in se norčevali iz mene starca?«

»Nič te ne vlečemo in tudi norčevati se ne maramo iz tebe, pač pa te vprašamo in nam povej, kdaj se je vrnil kralj iz gradišča?«

»Proti jutru, povedal sem vam!« je bil Adnamat nevoljen.

»Ne iz Medejskega, Adnamat, kdaj se je vrnil iz našega gradišča spet k vojski?«

Adnamat je bil zmeden.

»Kralja, ki sem ga videl priti, pravite, da ga ni v dvoreu, in hočete vedeti, kdaj je odšel, ko ga jaz nisem videl. Čudni ljudje, čudne stvari!«

»Čudne stvari, prav si rekel, Adnamat! Zdaj pa poslušajte mene!« je spregovorila Kara s temnim podmolklim glasom in vsi so jo strahoma pogledali in čakali, kaj jim pove.

»Adnamat je videl kralja, ko je prijezdil, Katmel ga je slišal, ko ga je klical, Dardan nedolžni mali ne

more povedati, zakaj je jokati, a jaz vam povem: tudi on ga je videl in kakor je povedala dvornica se je navsezadnje sprijaznil z njim in se mu nasmešnil. Vrnil se je kralj v svoj dvorec in se poslovil, preden je odšel na dolgo pot, s katere ga ne bo več in ga boste zaman pričakovali. Pred letom sem mu že govorila o tej poti in ga svarila, pa me ni poslušal in zato je stopil nanjo, preden mu je bilo sicer namenjeno ...«

»Da je umrl, da je padel? ...« so se zdrznili vsi in onemeli in gledali v volhvo ko okameneli.

»In Ena ... kralja?« ...«

»A te je tudi klicala?« je pogledala Kara izpod čela Katmela in ga vprašala.

»Ne.« je odgovoril.

»Potem ne izprašuj!« mu je odgovorila in jo je razumel, da živi.

»Rekla sem, da je stopil kralj na pot, s katere ni vrnitve, preden mu je bilo namenjeno,« je govorila nato Kara vsem. »Zato pojdi, Kran, in privedi iz hlevov črnega ovna, vi vsi pa z menoj pred avor in skličite vse, ki so v gradišču!«

Nič ni vprašal Kran, čemu ji bo oven, šel je, da ji ga pripelje, in tudi drugi so šli in so sklicali gradiščnike od straž pri vratih pa do otrok, ki so jih jemale matere y ležišč in jih prinesle v naročju na trato pred dvorcem, kjer se je že pasel črnoruni oven.

»Brez lokov in kopij ste. Ponje!« je ukazala volhva moškini.

Šli so in so se vrnili oboroženi.

Kara se je približala ovnu. Videli so, kako so se ji pregibale bele ustnice, kako je trikrat zahutala proti njemu in trikrat pljunila, in so vedeli, da ga ureka, in so čakali, kaj se bo še zgodilo.